meedeeling van ambtelijke gaven verbond. In dien zin heeft Calvijn in deze handoplegging metterdaad iets »mystieks" gezien, en kon hij tot op zekere hoogte toegeven, dat wanneer deze ceremonie recht gebruikt werd, zij in zekeren zin een sacramenteel teeken kon heeten, d.w. z. een symbolische handeling, die door den Heiligen Geest was ingesteld en waarmede de meedeeling van ambtelijke gaven door den Heiligen Geest gepaard ging, zooals Paulus aan Timotheus schreef, dat hij de *gave moest opwekken*, die hem *door de oplegging der handen* geschonken was (I Tim. 2:12, II Tim. 1:6). Of de Schrift aan deze mystieke opvatting van Calvijn geen grond geeft, laat ik thans rusten. Het was mijn doel alleen, te laten zien hoe de voorstelling van Ds. Janssen niet juist en niet nauwkeurig is. Calvijn heeft er nooit aan gedacht de handoplegging een sacrament in eigenlijken zin te noemen en evenmin heeft hij bedoeld (zooals Dr. Jansen schijnt te meenen), dat van de handoplegging de wettige indienststelling afhangen zou. Het feit zelf, dat Calvijn de predikanten in Genève, al vond de handoplegging hier niet plaats, toch als wettige predikanten erkende, toont wel het best het tegendeel. Trouwens, het is zeer de vraag, of Calvijn zelf deze handoplegging wel ooit ontvangen heeft.

Onze tweede opmerking geldt wat Ds. Jansen op blz. 88 en 89 zegt over het woord *ambt* in Art. 18 onzer Kerkenorde, waar over de Doctoren of Professoren in de Theologie gehandeld woord. Op dit woord *ambt* heeft men zich vaak beroepen om daaruit af te leiden, dat er in de Kerk een afzonderlijk *ambt* van Doctor moest wezen en dat dit Doctorenambt evenals dat van den Dienaar des Woords als een kerkelijk ambt moest beschouwd worden. Tegenover deze onjuiste opvatting merkten we reeds vroeger in de *Heraut* op, toen we dit »doctorenambt" bespraken, dat het woord *ambt* in Art. 18 niets te maken had met wat wij nu een ambt noemen, maar een oud-Hollandsch woord is, dat wij het best konden weergeven door *taak, roeping, schuldige plicht*. De bedoeling van dit woord is alleen, dat nu nader omschreven wordt, waarin de *taak* dezer doctoren bestond. In dien zelfden zin, merkten we op, werd het woord »ambt" niet alleen op verschillende plaatsen in de Kerkenorde, zooals in Art. 28 en 35, gebruikt, maar ook in onze Confessie in Art. XXVIII waar gesproken wordt van het »ambt der geloovigen", om de kerk te reformeeren. De Fransche en de Latijnsche vertaling van dit woord (office, officium) wezen dit uit. Ds. Jansen, die dit betoog van de *Heraut* meedeelt, meent het echter te kunnen ontzenuwen door (in navolging van Ds. Doekes) op te merken, dat in de Latijnsche vertaling der Middelburgsche Kerkenorde van 1581 in Art. 18 niet het woord officium, maar *munus* gebruikt wordt, welk woord dan zou aanwijzen, dat hier wel degelijk van een ambt in kerkelijken zin sprake was. Nu zou deze opmerking alleen dan hout snijden, wanneer het woord *munus* geen andere beteekenis dan het tegenwoordige ambt had. Elk Latijnsch woordenboek had Ds. Jansen echter het tegendeel kunnen leeren; het beteekent evenzoo en zelfs in de eerste plaats: *vervulling van een plicht*. Tuum est hoc munus, wil niet zeggen: dit is uw ambt, maar dit is uw plicht, uw taak. In de Latijnsche vertaling van de Middelburgsche Kerkenorde werden beide woorden: officium en munus dan ook als synoniemen gebruikt voor hetzelfde woord *ambt*, zonder eenig onderscheid in de beteekenis. Het woord ambt beteekent in onze Kerkenorde dan ook nergens wat wij nu onder ambt verstaan, maar overal: *taak* of *roeping*. Wanneer in Art. 16 gezegd wordt, dat het ambt van den Dienaar des Woords is in de gebeden en bediening des Woords aan te houden, enz., dan is het duidelijk, dat hiermede, in onze taal overgezet, niet anders bedoeld wordt dan wat de *taak* van den Dienaar des Woords is. Hetzelfde geldt evenzeer van Art. 18 en 25, waar met dezelfde formule (»het is het ambt der ouderlingen« en »het is het ambt der diakenen«) omschreven wordt, waarin hun taak bestaat. Nog duidelijker blijkt dit, wanneer in Art. 28 gezegd wordt, dat het ambt der Overheid is, den heiligen Kerkendienst in alle manieren te bevorderen, want de Kerkenorde bedoelt hiermede niet uit te spreken, dat de Overheid een ambt van God ontvangen heeft, zelfs niet een nadere omschrijving te geven van al hetgeen het ambt der Overheid inhoudt, maar alleen om uit te spreken, dat de Overheid *geroepen* is om voor de Kerk te zorgen; dat dit ook tot haar *taak* behoort. En indien er nog eenige twijfel overbleef, dan wordt deze wel geheel weggenomen door Art. 28, waar gezegd wordt, dat het *ambt van den Praeses* (eener kerkelijke vergadering) is, voor te stellen en te verklaren hetgeen te verhandelen is enz. Wie daaruit zou willen afleiden, dat er in onze kerken een kerkelijk *ambt* van praeses bestond, zou een dwaasheid begaan. Het woord ambt beteekent ook hier niet anders dan *taak*.

Zoo blijkt, dat het woord »ambt" dus in heel onze Kerken-orde nooit anders beteekent dan taak, roeping; geen kenner van onze oud-Hollandsche taal zal hier omtrent een oogenblik in twijfel staan. Daarom was het beroep op het woord *ambt* in Art. 18, om daarmede het zoogenaamde »doctorenambt« te verdedigen, niet juist. Dat Ds. Doekes door een advokatenhandigheid deze verkeerde exegese nog trachtte te redden, was hem te vergeven. Maar Ds. Jansen, die een serieuze toelichting op onze Kerkenorde wil geven en dus van de *taal onzer Vaderen* toch eenige studie moet gemaakt hebben, had zich hier niet op een dwaalspoor moeten laten leiden.

Natuurlijk is hiermede de vraag, of er volgens onze Kerkenorde een doctoraat als *kerkelijk ambt* bestaan moet, niet uitgemaakt. Er zou over dit punt nog wel heel wat meer te zeggen zijn naar aanleiding van wat Ds. Jansen schrijft, ook omdat hij de gewichtigste argumenten van hen, die deze opvatting van het kerkelijk doctoraat ontkennen, niet noemt; maar op deze quaestie zullen we thans niet dieper ingaan. We wilden alleen voorkomen, dat de metterdaad geheel onhoudbare opvatting van het woord »ambt« in Art. 18, als een bewijs voor dit doctoren-ambt nog langer opgeld zou doen.

Een laatste opmerking, die een meer practisch vraagstuk van ons kerkelijk leven geldt, bewaren we tot ons slotartikel.

Dr. H. H. K.

Kootwijks Scholen

In hartelijken dank ontvangen van den heer P. B. te Zwartsluis ƒ 1. Van den heer L. Z. L. te Brakel ƒ 2.50. Van den heer A. W. te Kralingerweg Rotterdam ƒ 5.

Dringend verzoeken wij onzen scholen te willen gedenken.

Ds. J. H. Houtzagers, *Voorzitter*.

Leestafel.

1. Luther herdacht in 1917. Leiden. Buurman en De Kler.

Deze ons onlangs toegezonden brochure van slechts even 15 bladzijden ontleent mée haar waarde aan de omstandigheid, dat zij geschreven is door twee onzer Ministers van Staat, Dr. A. Kuyper en Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman.

Dr. Kuyper schrijft op 3 pagina's over het bekende Luther-woord, op den Rijksdag te Worms »Hier sta ik. Ik kan niet anders, God helpe mij."

De, door sommigen bestreden historiciteit van dit woord handhavend, wijst hij er op hoe niet in de 95 stellingen van Wittenberg uit 1517, maar veeleer in deze conscientiekreet van 1521, »de taal sprak, die ons bij het hooren van Luthers naam nog altoos 't diepst ontroert."

En verder, dat hierdoor »Luther de man van de vrijheid des geestes voor alle eeuw en alle volk is geworden, en schuldig eenzijdig zou staan, die, wijl hij Calvinist is, deze boven alles uitgaande eere aan Luther ontzeggen wilde."

Mr. de Savornin Lohman geeft op even 4 pagina's een bevestigend antwoord op de vraag: Had Luther, R. C. Priester, recht zich te verzetten tegen kerkelijk machtsmisbruik en pauselijke macht?

Hij toont daarbij aan, dat Luther zich dus verzette »niet omdat hij aan eigen inzicht het hoogste gezag toekende, maar omdat hij den diepsten eerbied koesterde voor de Goddelijke Openbaring in de Heilige Schrift."

Dat Luther, »de kracht heeft gevonden om, in overeenstemming met de door de Christelijke Kerk zelf beleden Waarheid, zich te verzetten tegen hetgeen de geestelijkheid daarvoor in zijn oogen in de plaats had gesteld. Hij deed dus niets dat van zijn standpunt, als zoon der Kerk, of van het standpunt der Kerk zelve onrechtmatig was, maar juist wat van dat standpunt zijn *plicht* was. Hij was dus in zijn recht."

»Ongetwijfeld kan iemand, ook al erkent hij Gods Woord als hoogste autoriteit, uit beswf van eigen feilbaarheid buigen voor een geestelijke autoriteit, die hij, zij het ook beneden die der Heilige Schrift, toch hooger stelt dan eigen inzichten; maar dan moet zulk een autoriteit allereerst, waar het een gewetensvraag geldt, zich uitsluitend door middelen van geestelijken aard kunnen legitimeeren. Dit nu deed de Kerk niet."

2. Dr. K. Dijk, Dienaar des Woords te 's Gravenhage, Geen Dageraad. Predikatie over Jesaja 8: 21—22. Te Rijswijk (Z.-H.) bij H. J. Spruijt. 1918

en Ds. A. Brouwer Jzn., predikant der Gereformeerde Kerk van Zwartsluis, Eene Ernstige Herrezing. Leerrede over Jesaja 8: 21. Uitgegeven door P. van Essen en Zoon, Molenaarsgraaf.

Het moge al waar zijn, dat, zooals Dr. Dijk schrijft, »door anderen voor tijdreden en gelegenheidspreeken voldoende gezorgd is", toch is met het doen drukken dezer twee preeken geen overbodig werk gedaan.

Beide zijn uit dat 8ste hoofdstuk van Jesaja hetwelk ons verplaatst in de dagen van Juda's koning Achaz.

Dijk greep naar de vier laatste, Brouwer enkel naar het 21ste vers en daardoor biedt de eerste meer veelheid dan de tweede.

Beide predikers toonden echter hun homiletische vaardigheid. De een door in het slotwoord van vers 20: *»geen dageraad"*, de eenheid in de veelheid te vinden, de ander door in het slot van vs. 21: *»dan zal hij vloeken op zijn Koning en zijn God"* als »het niet naar voren treden der *verootmoediging* maar het naar buiten treden der *verharding*«, in verband met het begin, de uitwerking te zien van het tuchtmiddel Gods, dat de profeet aankondigt.

Maar ook in de partitie komt de homiletische vaardigheid dezer twee predikers uit. Dr. Dijk stelt als thema: Geen Dageraad en geeft dan op: »waarin deze ellende haar oorzaak vindt, bestaat, en alleen eindigen kan.« Ds. Brouwer ontwikkelt uit zijn tekst: »het tuchtmiddel, zwaar getuchtigd, maar niet verteederd.«

Ook de analogie tusschen het volk van Juda ten tijde van Achaz en de volkeren van onzen tijd, zoowel het onze als de thans oorlogvoerenden, wordt in beide leerreden klaar en duidelijk in het licht gesteld.

Dijk's preek is »de synthetische homilie", waar in elk onderdeel verklaring en toepassing saamgaan, die van Brouwer geeft eerst de verklaring in haar geheel en daarna de toepassing. In beide zorgvuldige exegese en een zich, naar de behoeften van de hoorders, voegende applicatie.

Twee, ook uit een oogpunt van taal, wèl geslaagde gelegenheidspreeken. Bijzonder geschikt voor de Leeskerk.

En zoo zijn deze twee preeken weer bewijzende teekenen, dat de gereformeerde prediking lang niet beneden peil staat.

3. E. J. Rothuizen, architect te Arnhem. Onze kerkgebouwen. De technische boekhandel — Arnhem 1918.

Wie naar het doel van dit vlugschrift van 32 bladzijden vraagt, vindt reeds op den omslag een antwoord. Daar toch staat vlak onder den titel: *Een brochure geschreven met het doel om meer belangstelling op te wekken voor de architectuur van en de symboliek in het gereformeerde kerkgebouw.*

Aan den heer Rothuizen zelf komt dit antwoord echter niet, althans niet genoegzaam, bevredigend voor. Zijn Inleiding toch begint: »Menigeen zal zich het eerste oogenblik afvragen: Waarvoor is deze brochure geschreven?" Maar als de vraag daar gesteld wordt, krijgt de lezer heel geen antwoord, doch slechts de mededeeling: dat men, »zoo gewend is aan den kouden, nuchteren — veelal zielloozen — bouw der Gereformeerde Kerken".

In de tweede alinea lees ik, en het doet mij denken aan den tijd toen ik als jongen mijn schoolmeester met verheffing van stem hoorde spreken —, »Nogmaals dus de vraag: Waarom werd deze brochure geschreven?"

Nu komt een antwoord. Een antwoord, »dat", zooals de geachte Schrijver zegt, reeds in het algemeen is gegeven" en waarmee niet onwaarschijnlijk bedoeld is wat op den omslag vlak onder den titel staat, doch waarvan hij hier zegt: »het kan juister worden gedefinieerd".

De heer Rothuizen schijnt zonderlinge begrippen te hebben op het stuk van definieeren. Want wie definieert nu min juist als hij het juister kàn doen? Dan, hoe dit zij, het volgens den Schrijver hier juister dan op den omslag gedefinieerde antwoord luidt: »Er is in onze (d.w.z. Gereformeerde) Kerken voor de symboliek tot op heden geen plaats" en helaas »weinig architekten, die de symboliek goed begrijpen".

Tot die weinigen behoort echter de architect te Arnhem E. J. Rothuizen en uit het alsnù juister gedefinieerd antwoord begrijpt men, dat het doel van zijn brochure is, de groote meerderheid zijner vakgenooten goed te doen *begrijpen* wat zij tot op heden niet goed begrepen. Iets waar dan tevens zijn kerkgenooten, onder wie ook maar »weinig zijn die voor symboliek iets *voelen*", hun voordeel mee kunnen doen. Ten overvloede schrijft hij op het einde van zijn tweede alinea: »Waar het absoluut gemis aan symboliek onzen meesten kerkgebouwen aankleeft, meen ik dan ook goed te doen, een lans te breken voor gedeeltelijken terugkeer naar vroegeren kerkbouw voorzoover de symbolick betreft, doch niet wat de architektuur aangaat".

Het gaat dus in de brochure om wat de schrijver hoogst eigenaardig noemt, »het onze meeste kerkgebouwen aanklevende gemis aan symboliek," Wel vermoedend, dat zijn lezers door die ietwat zonderlinge samenkoppeling *aanklevend gemis* aan symboliek er nóg niet goed achter zullen zijn wat hij bedoelt, liet hij midden op het overigens blanke blad tegenover zijn Inleiding, afdrukken deze sententie:

> Ons bedehuis moet het portaal, het symbool zijn van het Vaderhuis hier boven.

Of dit, wat denken doet aan hetgeen eens de symboliek van Israël's tabernakel in de woestijn en zijn tempel te Jerusalem was, naar de meening van die weinigen onder de kerkgenooten des heeren Rothuizen »die iets voelen voor" en die weinigen onder zijn vakgenooten »die goed begrijpen wat de symboliek is", — ook de symboliek van onze bedehuizen *moet* zijn, waag ik te betwijfelen. Dan hoe dit nu zij, omtrent hetgeen de heer Rothuizen bedoelt met de symboliek en met »een lans breken voor gedeeltelijke terugkeer naar vroegere opvatting voorzoover de symboliek betreft," zijn wij nu niet meer in het onzekere.

Wanneer hij daarop, zooals ik reeds vertelde, dan laat volgen: „doch niet, wat de architectuur betreft", dan begrijp ik, uit het zinsverband, daar zooveel van, dat hij geen lans wil breken voor, „ook maar gedeeltelijken terugkeer naar *vroegere opvatting* van kerkbouw op het stuk van architektuur«, en dus zooal geen lans breken, dan toch „belangstelling wekken" wil voor een hetzij dan geheelen of gedeeltelijken voortgang in *nieuwe opvatting* van kerkbouw op het stuk van architektuur.

Het begin van de derde alinea der Inleiding brengt mij echter weer totaal van de wijs. Daar toch staat me niet meer of minder dan de verbijsterende bewering: »Het is nu eenmaal een niet te loochenen feit, dat op alle gebied der kunst de sociaal-democraten ons voorgaan".

Eerst op p. 24 ben ik, door de noot aan den voet dier bladzijde waarin de schrijver van Dr. Berlage, de(n) »moderne(n) bouwkunstenaar-philosoof" zegt »hij is sociaal-democraat", er zoo'n beetje achter gekomen waar hij met het begin van deze derde alinea op p. 3 heen wil.

De beoordeeling van dit boekje laat ik liever over aan »de architecten die de symboliek goed begrijpen" en die, al zijn dat volgens den heer Rothuizen dan ook »helaas maar weinigen", we ook onder ons nog wel hebben.

Maar al zullen zijn kerkgenooten, ook die weinigen volgens hem, welke »voor symboliek iets voelen", zich, evenals ik, van beoordeeling liever onthouden, toch kan ik ze het lezen van Onze kerkgebouwen wel aanraden. Al was 't maar alleen om »het beknopt resumé over de Godshuizen in den loop der historie" (p. 5—22.) Want wel acht ik daarmee aan te toonen, dat »van oudsher aan deze bouwwerken een bijzondere zorg werd besteed", — vrij overbodig. En ook komt het mij, van gereformeerd standpunt gezien, ietwat bedenkelijk voor, de afgodstempels van Egypte, Assyrie en Indië, die der Grieken en Romeinen en de Moskeeën der Mohammedanen, mèt den tempel van Salomo, de oud-Christelijke, de Byzantijnsche, de Romaansche, Gothische en Renaissance kerken, onder den éénen naam »Godshuizen" saam te vatten. Maar zoo het een als het ander neemt niet weg, dat wij, leeken op het gebied van architektuur, uit dit »beknopt resumé" door een vakman als de heer Rothuizen gegeven, zeker een en ander kunnen leeren.

* * *

Mag ik weer aan H.H. uitgevers verzoeken, gedurende de maanden Juli en Augustus boeken en tijdschriften, ter beoordeeling in de Heraut, niet aan mij, maar aan het Redactiebureel te zenden?

G.

Officieele Berichten.

Eerwaarde Heeren en Broeders,

Ter vaststelling van de Agenda voor de 29e Centrale Diaconale Conferentie, die D.V. op nader te bepalen plaats en tijd zal gehouden worden, wordt u door deze vriendelijk uitgenoodigd, de punten van behandeling te willen opzenden vóór 1 Augustus a.s., aan het adres van den 1en Secretaris, welke Agenda u dan zoo spoedig mogelijk zal geworden.

Namens het Comité:
P. J. J. Meij, *Voorz.*, Arnhem.
R. Broekhuizen, *te Secret.*, Meppel.

Meppel, Juni 1918.

Art. 19 K. O.

Deputaten der Kas voor hulpbehoevende studenten in de prov. Zuid-Holland (N.G.)., roepen, wegens der Part. Synode, jongelingen op, die in aanmerking wenschen te komen, om voor rekening der Kas geheel of gedeeltelijk opgeleid te worden tot den Dienst des Woords.

Zij herinneren aan art. 5 der Instructie, hetwelk voorschrijft, dat de adspiranten moeten behooren tot een der Geref. Kerken in de prov. Zuid-Holland (N.-G.), ongehuwd moeten zijn en bij voorkeur niet boven den leeftijd van 23 jaar. Voorts moet door hen bij de aanvrage ingezonden worden een attest van hun kerkeraad omtrent belijdenis en wandel, alsmede een verklaring van twee geneesheeren, dat zij een goede gezondheid genieten.

Aanvragen worden vóór 28 Juni ingewacht bij

Ds. Joh. Langen, *Secr. der Deput.*

Gouda, 18 Juni 1918.

Kort verslag der vergadering van de Classis Brielle, gehouden op 1 Mei 1981 te Middelharnis.

Art. 1. De vergadering wordt op de gebruikelijke wijze geopend.

Art. 2. Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd.

Art. 3. In het moderamen nemen zitting Ds. Verrij, praeses, Ds. Van Velzen, assessor, Ds. Dekker, scriba.

Art. 4. De notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

Art. 5. De rondvraag naar art. 41 levert niets bijzonders op.

Art. 6. De kerk van Den Bommel verzoekt door te zenden naar de Prov. Synode haar protest tegen het besluit der Classe, om den heer De Vries niet toe te laten een stichtelijk woord te spreken in de kerken der Classe.

Art. 7. Besloten wordt goed te keuren het plan der Evangelisatiecommissie om te Stellendam, aan 't Goereesche hoofd, een Evangelisatielokaal te bouwen.

Art. 8. Ds. Dekker, van Ooltgensplaat, neemt, wegens zijn aanstaand vertrek naar de kerk van Waardhuizen, afscheid van de Classe. Hij wordt door den voorzitter op hartelijke wijze beantwoord.

Art. 9. Tot consulent voor de kerken van Ooltgensplaat en Den Bommel wordt aangewezen Ds. Van Velzen.

Art. 10. Naar de a.s. Prov. Synode worden afgevaardigd als primi: Ds. Van Lummel en Ds. Verrij; als secundi Ds. Gravendijk en Ds. Mol. Van de brs. ouderlingen worden benoemd als primi: J. G. Borgdorff en Prins; secundi: Br. v. d. Berg en Donkeraloot.

Art. 11. De vacaturebeurten worden geregeld.

Art. 12. Tot deputaat voor de Theol. School en de Theol. Fac. der V. U., wordt, in de plaats van Ds. Dekker, benoemd Ds. Van Velzen.

Art. 73. De vacante kerken in de Classe worden dringend aangespoord om actief te zijn in het beroepingswerk.

Art. 14. Het verzoek van een der kerken tot uitbetaling van den 10 pCt. duurtetoeslag aan emeriti predikanten wordt doorgezonden naar de Prov. Synode.

Art. 15. Op verzoek van den praeses wordt de vergadering door Ds. Dekker met dankgebed gesloten.

Namens de Classis,
Ds. Dekker, *praeses.*

Kort verslag der vergadering van de Classis Ommen, gehouden te Hardenberg, 24 April 1918.

De praeses der roepende kerk, Ds. Van Diemen, opent op gebruikelijke wijze de vergadering.

Het moderamen wordt vastgesteld: praeses Ds. Dwarshuis, scriba Dr. Schot, assessor Ds. Bulder.

De commissie tot nazien der lastbrieven rapporteert, dat alle kerken wettig zijn vertegenwoordigd; twee kerken hebben eene instructie.

De voorzitter feliciteert Ds. Bulder met zijn huwelijk en spreekt zijne blijdschap uit over het bedanken van Ds. Schoemaker voor de op hem uitgebrachte roeping.

De notulen der vorige vergadering worden gelezen en na eenige opmerkingen goedgekeurd.

De kerken van Dedemsvaart, De Krim en Heemse deelen mede, dat zij eene toelage hebben verleend aan hare predikantsweduwen; aan de kerk van Lutten wordt geadviseerd hetzelfde te doen. Mocht zij daartoe niet in staat zijn, dan kan zij zich bij de Classis vervoegen om hulp.

De kerken van Averest en Lemelerveld vragen doorzending van haar verzoek naar de Part. Synode om de gewone ondersteuning uit de Prov. Kas voor hulpbehoevende kerken. Aan dat verzoek zal worden voldaan.

De kerk van Gramsbergen vraagt om wijziging van de grenzen tusschen haar en de genabuurde kerken van Lutten en Hardenberg. Omdat die zaak niet op het agendum is geplaatst, stelt de voorzitter voor daarop thans niet in te gaan. Dit voorstel wordt met meerderheid van stemmen aangenomen.

Ingekomen stukken:

a. Een schrijven van enkele broeders uit Vroomshoop, meldende doorzending van hun bezwaar tegen den kerkeraad in zake zitplaatsenverhuring;

b. Een schrijven van een broeder uit Lutten met verzoek om de attestatie van hem en zijn gezin te mogen overbrengen naar Dedemsvaart. Als reden voor dat verzoek geeft hij op de ziekte zijner vrouw. De Classis besluit op dat verzoek niet in te gaan en uit te spreken, dat de kerkeraad van Lutten, naar het oordeel der Classis, recht heeft gehandeld in deze zaak. Van dit besluit zal aan den bewusten broeder kennis worden gegeven.

c. Een schrijven van broeders en zusters uit Lemele met de verklaring, dat zij zullen volharden bij hunne weigering om te gaan naar de kerk te Lemelerveld. Dat schrijven wordt voor kennisgeving aangenomen; aan den scriba wordt opgedragen die leden er op te wijzen, dat hunne handelwijze in strijd is met het Gereformeerde leven.

Ds. Boersma vraagt acte van ontslag wegens zijn vertrek uit de Classis. Nadat de daarvoor benoodigde stukken zijn nagezien en in orde bevonden, besluit de vergadering dat ontslag op de meest eervolle wijze te verleenen.

Rondvraag naar art. 41 K. O. De kerkeraad van Den Ham vraagt en ontvangt advies in eene zaak.

De vacaturebeurten worden geregeld. De betrokken kerken zullen één Zondag per maand een Dienaar des Woords ontvangen.

Volgens regeling der Classis wordt Ds. Koelewijn aangewezen tot consulent voor Lutten; deze zal de Classis tevens vertegenwoordigen bij het afscheid van Ds. Boersma op 5 Mei.

Lutten vraagt: hoe te handelen met eene zuster der gemeente, die geregeld bij de Christelijk-Gereformeerden kerkt, niettegenstaande zij daarvoor reeds herhaaldelijk door den kerkeraad is onderhouden. De Classis adviseert met die vermaning door te gaan.

Benoemd als afgevaardigden naar de Particuliere Synode: Primi D.D. Smilde, Schoemaker, Koelewijn. Secundi D.D. Schot, Bulder, De Jong. Primi Ouderlingen: Holtrust, Batterink, Wamelink. Secundi Ouderlingen: Van der Vinne, Mulder, Marsman.

Het voorstel voor eene regeling van de verzorging van emeriti-predikanten, weduwen en weezen in de provincie Overijsel wordt breedvoerig behandeld. Een afdoend resultaat wordt in deze zaak niet verkregen.

Ds. Boersma neemt op gevoelvolle wijze afscheid van de Classis. De praeses dankt den vertrekkenden broeder voor den arbeid, in de kerk van Lutten en ook ten behoeve der Classis verricht, en wenscht hem op zijn verderen weg den zegen des Heeren toe.

Ommen wordt aangewezen als roepende kerk voor de volgende vergadering.

De praeses sluit de vergadering en gaat voor in dankgebed.

Op last der Classis,
R. J. Schoemaker.

Buitenland.

Frankrijk. Verliezen door het Fransche Protestantisme geleden.

Hoe vreeselijk de oorlog het Fransche Protestantisme gedund heeft, blijkt uit de volgende getallen: Van de zendelingen der Parijsche Missie staan 10 onder de wapenen, 6 zijn gevallen of worden vermist. Van de 26 jongelieden die zich voorbereidden om de Zending te dienen, zijn allen uitgetrokken; van hen zijn er reeds 10 gevallen, terwijl 2 in gevangenschap verkeeren. In 1917 gaf de Parijsche Missie 750.000 francs uit; in Maart was nog niet de helft daarvan gedekt. Er is gebrek aan mannen en aan geld, daarom moet Fransch-Zwitserland helpen.

Een aantal Fransche predikanten dient in het leger. Tot in het begin van Januari zijn reeds 25 predikanten en 31 studenten in de Godgeleerdheid gevallen. Voor de 600.000 Protestanten die in Frankrijk gevonden worden, een aanmerkelijk verlies. Het Fransche Protestantisme als geheel genomen schijnt niet zeer genegen om de verbroken gemeenschap tusschen de Christenen der elkander heoorlogende landen weer te herstellen. In het midden van December werd van uit Zweden en Denemarken eene poging gedaan, een vergadering saam te roepen, waarin ook de kerken der krijgvoerende landen vertegenwoordigd zouden worden, om naar middelen uit te zien, ten einde de geestelijke eenheid der Christenheid te herstellen. Van Fransche zijde werd het verzoek tot deelneming aan deze vergadering botweg afgewezen. De Franschen beklaagden zich dat de Duitsche soldaten op hunne kinderen schoten en gedeelten van den Franschen bodem bezet hadden. Maar als de Duitschers nu eens de Franschen er op gingen wijzen hoe in vervlogen jaren de Fransche soldaten in Duitschland hebben gehandeld? Het schijnt helaas nog niet de tijd te zijn, om saamsprekingen te houden zooals de bisschoppen van Denemarken en Zweden wilden organiseeren.

Mocht het er spoedig toe komen.

Engeland. Pogingen tot vereeniging der kerken.

Reeds meermalen deelden wij mede, dat er pogingen aangewend werden om in Engeland de Anglicaansche Kerken en de Vrije Kerken te vereenigen. Een gemengd comité werd benoemd om de vraag te beantwoorden, of zulk eene vereeniging mogelijk is. Het rapport van dat comité verscheen dezer dagen. Als men verwacht heeft, dat daarin een voorstel zou voorkomen, om de geschilpunten op zijde te zetten en zich te vereenigen rondom de waarheden, die gemeenschappelijk beleden worden, dan komt men teleurgesteld uit. De rapporteerende commissie wil, dat noch de Episcopale noch de niet-Episcopale vormen zullen prijsgegeven worden; ook moet niet uitgesproken worden, dat het een of het ander verkeerd is. Men heeft slechts te erkennen, dat beide vormen door den Heiligen Geest gebruikt zijn om het werk van de kerk te bevorderen, dat men ze daarom beide als deugdelijk heeft te erkennen en dat een synthese tusschen die twee zal gemaakt worden. Dit laatste begrijpen wij niet goed. Een synthese is eene handeling, waarbij men van het enkelvoudige tot het samengestelde komt, of van de beginselen tot de gevolgen. Dan moet toch het einde zijn dat men de beide kerkvormen in een eenheid saamvat, terwijl daarentegen wordt uitgesproken, dat geen kerk haar verleden zal behoeven prijs te geven, wijl daarin het werk des Geestes openbaar werd — wanneer het tot vereeniging komt.

Wij durven wel voorspellen, dat van eene dergelijke vereeniging niets komen zal — wel zal, mede door den zwaren strijd dien Engeland doorworstelt, voortaan de verhouding tusschen de Episcopaalsche en Nonconformistische kerken een meer welwillende zijn.

Winckel.

Voor Kinderen.

VELERLEI WEGEN.

XXXI.

Een ontmoeting.

Weer klonk het hulpgeroep en nu van zeer dichtbij. Lukas scherpte de oogen. Het was op het pad zeer donker van wege de boomen, al schitterden hoog daarboven de sterren in al hun pracht. Gelukkig gaf het heldere water van de beek althans eenig licht. Daardoor geleid ontdekte Lukas weldra iemand, die zich half staande, half liggende in het water bevond, en vergeefs moeite deed er uit te komen. Snel stapte hij in het water, dat aan den kant ondiep was, en riep den drenkeling toe de hand uit te steken.

Natuurlijk deed deze niers liever. Het volgend oogenblik voelde Reinier een krachtigen ruk; toen nog een. Weldra was hij uit den drassigen grond getrokken. Een paar minuten later stond hij weder op het droge.

Maar zelf was hij allesbehalve droog. Hij had tot de borst in het water gestaan en klappertande nu van kou.

»Niet stilstaan mijnheer", zei Lukas, die nog altijd niet had kunnen onderscheiden wien hij gered had.

»Wat dan?" vroeg Reinier, die, nu geheel ontnuchterd, al het lastige van zijn toestand begreep.

»Kom maar mee, mijnheer", zei Lukas, toen Karel hem wilde bedanken, »anders wordt ge ziek misschien."

Dat begreep Karel ook, en daarom haastte hij zich voort met Lukas, en bereikte weldra op een drafje diens woning waar de huisvrouw haar man met smart verwachtte. Een korte opheldering was voldoende om het ongewone nachtelijke bezoek te verklaren. Haastig werd Reinier voorzien van droge kleeren, al pasten die niet nauwkeurig, en toen begaf hij zich snel te bed om de hoog noodige rust te genieten, en kwade gevolgen van zijn val in de beek te voorkomen.